

Pbm's: keuren en kopen

Waar let je op bij het aanschaffen van persoonlijke beschermingsmiddelen (pbm's)? Als Hollandse 'koopman' alleen op de prijs? Uiteraard geen onbelangrijk motief. Maar wie hart voor de zaak (en dus de mensen) heeft, kijkt verder dan z'n neus lang is. Dat moet ook wel. Want er is een hoop geregeld rond pbm's. De zaken eens (kort) op een rij.

Nederland kent twee soorten regels (zie schema) die van toepassing zijn op pbm's. Ten eerste zijn er de productveiligheidsregels. Deze regels zijn terug te vinden in het Besluit persoonlijke beschermingsmiddelen (Besluit pbm). Dit besluit is gebaseerd op de Wet op de gevaarlijke werktuigen. Ook van belang, maar hier niet besproken: het Warenwetbesluit pbm. Op de tweede plaats zijn er de regels voor het veilig en gezond gebruiken van pbm's. Deze regels zijn terug te vinden in het Arbeidsomstandighedenbesluit persoonlijke beschermingsmiddelen (Arbobesluit pbm)

Beide hierboven genoemde besluiten zijn niet door de Nederlandse overheid 'verzonnen'. De besluiten vormen de Nederlandse 'vertaling' van twee Europese richtlijnen. Het Besluit pbm is vooral bestemd voor producenten, het Arbobesluit pbm heeft betrekking op alle werkgevers.

KEUREN

Grofweg komt het systeem van de productveiligheidsvoorschriften van het Besluit pbm erop neer, dat veel pbm's pas verkocht mogen worden als zij gekeurd zijn. In sommige gevallen mag de producent het pbm zelf keuren, maar in een aantal gevallen moet hij een keu-

ringsinstantie inschakelen. Voor alle pbm's (op enkele uitzonderingen na, zoals zelfverdedigingsmiddelen) moet de producent zorgen voor:

- een CE-markering op het pbm. De letters CE moeten goed leesbaar, zichtbaar en onuitwisbaar zijn. Per 1 januari 1997 is de producent overigens niet meer verplicht om naast de CE-markering het jaar van productie op het pbm aan te geven;
- een verklaring van overeenstemming. Dit is een schriftelijk document waarbij de producent onder andere aangeeft dat het pbm voldoet aan de wettelijke regels, en welke Europese normen hij bij het ontwerp en de productie van het pbm heeft gehanteerd;
- een gebruiksaanwijzing in de Nederlandse taal.

Iedere gebruiker/inkoper van een nieuw pbm moet in feite op deze drie aspecten letten.

De regels die betrekking hebben op het veilig en gezond gebruik staan in het Arbobesluit pbm. Elk bedrijf dat met pbm's werkt of gaat werken heeft met dit besluit te maken. Uitgangspunt is dat de RI&E ook hier een sleutelrol speelt. Immers, uit de RI&E moet blijken dat er gevaren zijn die alleen maar met pbm's kunnen worden voorkomen. Vervolgens moet er een beoordeling volgen van het pbm dat het bedrijf van plan is

OVERZICHT VAN WETGEVING PBM'S

	Productveiligheid	Arbo (veiligheid en gezondheid)
Doel:	Veiligheid van het pbm zelf. (ontwerp/constructie)	Veiligheid en gezondheid van werknemers die met PBM moeten werken (gebruik)
Bestemd voor:	Producenten/importeurs	Alle werkgevers in de zin van de Arbowet
EEG-richtlijn:	Richtlijn 89/686/EEG	Richtlijn 89/656/EEG
Nederlandse wetgeving:	1. Besluit PBM op basis van de Wet op de gevaarlijke werktuigen.	Nu: Arbobesluit PBM
	2. Warenwetbesluit PBM	Straks: Hoofdstuk 8 van het Arbobesluit (invoering medio 1997)

Jan Harmen Kwantes

Rechtbank wijst stilleggings- bevel af

H.J. van Zwam

aan te schaffen. Daarbij is het van groot belang dat inkoper en gebruiker zich de volgende vragen stellen:

- welke eigenschappen moet het pbm bezitten om gevaren daadwerkelijk te voorkomen?
- welke gevaren kent het gebruik van het pbm zelf?
- welke relevante pbm's zijn er?
- bezitten de pbm's eigenschappen om de gevaren te voorkomen?

Bij deze beoordeling moet elk pbm tenminste geschikt zijn voor de te vermijden gevaren, zonder zelf een vergroot gevaar in te houden. Vervolgens moet het pbm een antwoord zijn op de bestaande omstandigheden op de arbeidsplaats. Van belang is ook dat het pbm is afgestemd op de ergonomische eisen en de vereisten met betrekking tot de gezondheid van de werknemers. En ten slotte moet het pbm, na de nodige aanpassingen, geschikt zijn voor de drager.

De Europese Commissie heeft een handig overzicht gemaakt van negen categorieën pbm's. Hierin wordt duidelijk gemaakt waartegen het betreffende pbm bescherming biedt. Daarnaast is in het overzicht ook opgenomen wat de risico's van het pbm zelf zijn! (P-blad van de Europese Gemeenschap, C-328 1989, blz. 3-14.)

Bedrijven die nieuwe pbm's wil aan-schaffen mogen voortaan alleen die middelen kopen die zijn voorzien van een CE-markering, van een verklaring van overeenstemming en van een gebruiksaanwijzing.

De auteur

Jan Harmen Kwantes werkt bij NIA TNO, Amsterdam.

Een bedrijf had in januari 1993 een arbeidsveiligheidsrapport (AVR) ingediend voor een extractor waarin alcohol als extractiemiddel werd gebruikt. In de extractor werd een onderdruk gehandhaafd om lekkage van alcohol naar buiten te voorkomen. Pas in 1994 kwam het beoordelingsteam van de Arbeidsinspectie ertoe dit rapport te bestuderen. Dat vergde enige tijd. Daarna werd nog overlegd met onder meer de brandweer, de Dienst Centraal Milieubeheer Rijnmond en de Dienst voor het Stoomwezen. Na een inspectie ter plaatse kwamen deze instanties gezamenlijk tot de conclusie dat de situatie ernstig gevaar voor personen opleverde. Bij lekkage van de extractor zou lucht naar binnen worden gezogen waardoor in de extractor een explosief mengsel zou kunnen ontstaan met alle risico's van dien. Een belangrijk aspect bij het vormen van een oordeel was de constatering dat er geen maatregelen waren getroffen om dit specifieke gevaar te beheersen. De betrokken instanties besloten daarom stillegging van de extractor te bevelen.

WEINIG CONCREET

Het stilleggingsbevel werd op 20 september 1994 gegeven en schriftelijk bevestigd. Conform de voorschriften van art. 37 Arbowet vroeg de Regiodirecteur van de Arbeidsinspectie vervolgens aan de president van de arrondissementsrechtbank het bevel te bekrachtigen. De president stelde eerst een uitgebreide afvaardiging van het bedrijf en zijn ondernemingsraad, alsmede een ruime

vertegenwoordiging van de betrokken overheidsdiensten, in de gelegenheid mondeling commentaar te leveren. Daarna oordeelde hij dat de geconstateerde tekortkomingen weinig concreet en onvoldoende onderbouwd waren, met name ten aanzien van de gevaarzetting. Hij erkende dat op tal van punten verbeteringen mogelijk was en dat de situatie zelfs hier en daar duidelijk te wensen overliet, maar daarmee was nog niet aannemelijk geworden dat er sprake was van een ernstig gevaar voor personen. Evenmin was gebleken dat de directie onwillig was om veiligheidsaanwijzingen op te volgen. Daarvoor moesten dan echter wel specifieke en goed onderbouwde richtlijnen gegeven worden.

De president weigerde de gevraagde bekrachtiging en stelde het bevel tot stillegging, gezien ook de zeer ernstige consequenties daarvan, buiten werking. Hij nam daarbij in aanmerking dat tussen het indienen van het arbeidsveiligheidsrapport en de stillegging anderhalf jaar waren verlopen en dat de stillegging onverwacht was gekomen zonder dat daarover eerst overleg met de directie was gevoerd.

(Pres. Rb. Rotterdam 22 september 1994)